

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційне дослідження Сюй Сінчжоу
«Формування художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки»,
подане на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
01 – Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження

Проблеми, породжені посиленням глобалізаційних процесів та суперечливість соціокультурного розвитку сучасного суспільства стратегічно впливають на розвиток музичного мистецтва, спонукаючи до пошуку нових шляхів і способів підвищення якості підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Вирішення цього питання є важливим для підвищення якості мистецького виховання школярів, важливість якого зазначена в Концепції «Нова українська школа». У зв'язку з цим все більшої гостроти набуває якість художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музики як чинник, що суттєво впливає на формування в школярів ціннісних орієнтирів, інтересів та уподобань в галузі музичного мистецтва. Особливо ефективно цей процес відбувається у процесі залучення школярів до співочої діяльності. Отже, порушене в дисертації питання, зумовлене зв'язком якості вокальної підготовки майбутніх фахівців з музичним вихованням школярів, є доцільним і актуальним.

2. Зв'язок теми наукової роботи із галузевими науковими програмами та ступінь обґрунтованості наукових положень, викладених у дисертації.

Дисертаційне дослідження Сюй Сінчжоу входить до тематичного плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» і є складником наукової теми кафедри музичного мистецтва і хореографії факультету музичної та хореографічної освіти «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» (реєстраційний номер 0120U002017).

У вступі коректно сформульовано науковий апарат дослідження, переконливо обґрунтовано його мету і завдання, чітко сформульовано суперечності, на подолання яких спрямоване дослідження Сюй Сінчжоу. До таких суперечностей автор відносить розбіжність між актуальністю формування художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва та відсутністю визначених особливостей зазначеного досвіду у відповідності умовами сучасного мистецько-освітнього процесу; необхідністю накопичення майбутніми учителями музичного мистецтва художньо-естетичного досвіду як важливої умови їх професійної підготовленості та відсутністю визначених критеріїв і показників її оцінювання; важливістю проблеми формування

художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва як інструменту комплексного художньо-виховного впливу на сучасних школярів і недостатністю методичного забезпечення цього процесу із застосуванням педагогічного потенціалу вокального мистецтва.

У першому розділі схарактеризовано теоретичні засади дослідження художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва, сформульовано сутність поняття феномену художньо-естетичного досвіду, під яким здобувачем ментальний конструкт, який охоплює інтенцію оцінювання виразних рис музичних творів, спрямовану на осягнення їх художньо-образного змісту та його інтерпретацію у педагогічно-творчій діяльності на ґрунті сформованого конгломерату цінностей, емоційних ставлень, особистих уподобань, фахових знань, умінь, здатності до сприйняття і творчого аналізу мистецьких явищ. Обґрунтовано специфіку і компонентно-функціональну структуру досліджуваного феномену, представлену в єдності ціннісно-мотиваційного, художньо-когнітивного і творчо-праксіологічного компонентів.

Зміст другого розділу дисертації присвячений теоретико-методичним засадам формування художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки. Концепція дослідження ґрунтується на переконливому обґрунтуванні доцільності звернення до парадигмальних ідей наукових підходів: когнітивного, аксіологічного, культурологічного, мотиваційного, праксеологічного і структурно-функціонального та доведенні доцільності ґрунтування на яких крізь призму художньо-естетичної домінанти вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Обґрунтовано також педагогічні умови, реалізація яких має сприяти вирішенню завдань дослідження, а саме: акцентуація художньо-естетичної домінанти вокального твору (наскрізна); стимулювання зацікавленого ставлення до художньо-естетичного сегменту вокальної підготовки (зокрема самооцінювання, самовдосконалення тощо); спонування до набуття знанієвої основи оцінювання емоційно-сміслового контенту твору; стимулювання до реалізації художньо-естетичного потенціалу вокального твору в інтерпретаційно-виконавському та педагогічно-комунікативному процесах.

У третьому розділі висвітлюється поетапний процес експериментально-дослідної роботи, з формування досліджуваного феномену. У підрозділі 3.1. представлено критеріальну базу дослідження й діагностичні методики, які викликають значний інтерес завдяки їх різноманіттю і неординарності, подано результати констатувального етапу експерименту, зокрема – комплексна діагностика художньо-естетичного досвіду в контексті особистісної ідентичності та фахової мотивації, емпіричного вимірювання впливу когнітивного фрейму об'єкту на художньо-естетичне переживання та ін.

Методично цінним вважаємо також зміст розділу 2.3., в якому розкрито методику формування художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів

музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки, побудовану на взаємодоповненні сталих та інноваційних методик. Серед останніх, пропонованих дисертантом, заслуговують на особливу увагу та впровадження у вокально-світній процес методи побудови моделі соціально-педагогічної мотивації до визначення художньо-естетичного потенціалу вокальних творів; параксіального естетико-художнього інтерпретаційного аналізу вокального твору; тренінг з розпізнавання естетичних кодів музичної мови та ін.

Обґрунтованість висхідних теоретично-методологічних положень, цілісність та системність вивчення проблем и використання комплексу методів, відповідних предмету і завдання дослідження, об'єктивність результатів вибірки, результативність впровадження матеріалів дослідження в освітній процес, обробка емпіричних даних статистичними методами забезпечили достовірність вірогідність результатів дослідження.

3. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше: проведено цілісне дослідження художньо-естетичного досвіду як сформованої фахової якості майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки в умовах нового соціокультурного середовища; конкретизовано сутність художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва як ментального конструкту, що охоплює інтенцію оцінювання виразних рис музичних творів, спрямовану на осягнення їх художньо-образного змісту та його інтерпретацію у педагогічно-творчій діяльності на ґрунті сформованого конгломерату цінностей, емоційних ставлень, особистих уподобань, фахових знань, умінь та здатності сприйняття і творчого аналізу мистецьких явищ; розроблено компонентно-функціональну структуру художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної підготовки, обґрунтовано педагогічні умови формування досліджуваного феномену та критерії й показники оцінювання рівнів його сформованості.

4. Практичне значення результатів дослідження полягає в можливості застосування його результатів у освітньому процесі педагогічних і мистецьких закладів освіти, зокрема у фаховій підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва.

5. Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Основні теоретичні положення й результати дисертаційної роботи представлено в 11 публікаціях автора, з них 3 статті у наукових фахових виданнях України, 8 – праць апробаційного характеру.

6. Зауваження та дискусійні положення до дисертації.

У цілому відзначаючи високий науковий рівень здобувача, обґрунтованість отриманих результатів, визначимо певні положення, які мають дискусійний характер:

1. Вважаємо за доцільне дотримуватися у всіх розділах дисертації однієї послідовності у визначенні, обґрунтуванні й впровадженні методологічних підходів, на положеннях яких ґрунтується дослідження.
2. У роботі справедливо акцентується на тому, що в процесі формування в здобувачів художньо-естетичного досвіду в процесі їхньої вокальної підготовки важливо забезпечувати в них здатність до врахування вікових та індивідуальних особливостей школярів сучасної Альфа-генерації. Натомість характеристика означених особливостей учнів у тексті роботи не знайшла належного висвітлення.
3. У викладі тексту дисертаційного дослідження зустрічаються недоліки граматичного й синтаксичного характеру.

Проте зауваження, що висловлені вище, не зменшують наукову новизну, теоретичну та практичну значущість дисертаційної роботи, що рецензується.

7. Загальна оцінка дисертації

Дисертаційне дослідження «Формування художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки» є завершеною науковою працею, в якій її автором, Сюй Сінчжоу отримано нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що має значення для розвитку теорії та методики музичної освіти.

Дисертаційна робота Сюй Сінчжоу відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Сюй Сінчжоу, на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент:

кандидат педагогічних наук,
завідувач кафедри теорії музики і вокалу
Південноукраїнського національного
педагогічного університету
імені К.Д. Ушинського, професор

Наталя КЬОН

